

ANALIZA INTERESA UČENIKA ZA OBAVLJANJEM PRAKTIČNE NASTAVE

SAŽETAK: Srednje strukovne škole treba da su fleksibilniji i tržišno orijentirani subjekti sustava obrazovanja sa pozitivnim utjecajem na obrazovanje. Treba da omoguće prihvatanje i razvoj novih metoda rada, moderne opreme u nastavni proces i zadovolje potrebe obrazovanja za tržište rada. Učenici se kroz praktičnu nastavu pripremaju za buduće zanimanje te razvijanje vještina kroz korištenje opreme i alata potrebnih za izvršavanje radnih zadataka u struci. S obzirom na mogućnosti uključivanja učenika u različite aspekte praktične nastave kojima se razvija karijera, profesionalne vještine, znanja i sposobnosti, neophodno je potrebno ostvariti interakciju s učenicima i pobuditi njihov interes za praktičnom nastavom.

Ključne riječi: obrazovanje, stručna praksa, upravljanje informacijama, povratna veza, motivacija.

1. UVOD

Rad predstavlja rezultate analize zainteresiranosti učenika praktičnom nastavom sa svrhom upravljanja nastavnim procesom ka poboljšanju sadržaja praktične nastave i postignutih rezultata stručnog i osobnog osposobljavanja za obavljanje određenog zanimanja. U drugom dijelu rada definiraju se zadaci i uvjeti izvođenja praktične nastave, obrazlaže potreba, značaj i mogućnost obrazovanja te pruža prikaz korištenih znanstvenih metoda u radu. Treće poglavlje prezentira rezultate, prikaz i analizu istraživanja provedenog među učenicima kako bi se utvrdili njihovi interesi tijekom obavljanja praktične nastave. Četvrti dio predstavlja kritički osvrt na praktičnu nastavu temeljen na rezultatima istraživanja. Cilj rada je prikazati zainteresiranost učenika praktičnom nastavom i mogućnosti aktivnog doprinosa kroz praktičnu nastavu u nastavnom procesu. Svrha rada je mogućnost korištenja istraživanja interakcije dobi učenika, mjesta prebivališta i odnosa prema praktičnoj nastavi te mogućnostima podizanja kvalitete praktične nastave. U radu uporabljene statističke metode imaju cilj odrediti zainteresiranost učenika prema praktičnoj nastavi i pomoću analize brojčanih statističkih podataka potvrditi hipotezu o zainteresiranosti učenika za praktičnu nastavu. Metodom anketiranja prikupljeni su podaci o odnosu učenika prema praktičnoj nastavi. Ankete su bile anonimne, pismene i sastavljene od zatvorenih pitanja, a provedene su

individualno sa učenicima. Na temelju rezultata statističke obrade podataka, izrađeni su tabelarni i slikovni prikazi.

2. POTREBA ZA PRAKTIČNOM NASTAVOM

Agencija za strukovno obrazovanje je u suradnji sa svim relevantnim dionicima provela analizu tržišta rada, što je rezultiralo uspostavom 13 obrazovnih sektora u strukovnom obrazovanju, umjesto dosadašnja 32 područja rada[1], u okviru kojih su definirane potrebe za 323 zanimanja koja odgovaraju potrebama suvremenog hrvatskog gospodarstva. U nastavnom planu svakog od tih zanimanja praktična nastava kao sinergija strukovno-teorijske i praktične nastave zauzima značajno mjesto. Brojni strukovni i teorijski predmeti nalaze svoju primjenu i potvrdu tijekom izvođenja praktične nastave. Zbog toga postoji potreba kontinuirane analize različitih aspekata praktične nastave i utjecaja na motiviranost učenika na sudjelovanje i postizanje rezultata u radu. U tijeku povijesnog razvoja škole mijenjalo se i shvaćanje o nastavi, o njezinim ciljevima i zadacima, a tako i o praktičnoj nastavi. Ne ulazeći u kritičku analizu i međusobna suprotstavljanja o shvaćanjima biti nastave pojedinih autora, nastavu možemo definirati kao kontinuirani odgojno-obrazovni rad učenika i nastavnika koji je zasnovan na stručnim, na znanstvenim, na društveno-verificiranim ciljevima i zadacima, a koji je didaktički prilagođen sadržajima, sredstvima, organizacijskim oblicima i prostorno-radnim uvjetima. Praktična nastava predstavlja primjenu nastavnih metoda, nastavne sinergije, načela poučavanja, nastavnih tehnika i vježbanje različitih aktivnosti iz djelokruga svakodnevnih aktivnosti nekog zanimanja.[2]

2.1. Zadaća izvođenja praktične nastave

Zadaci praktične nastave predstavljaju očitovanje namjere u svezi s predviđenim promjenama kod učenika. Strukovni nastavni plan i program u srednjem strukovnom obrazovanju treba omogućiti osobi sa završenom osnovnom školom da se temeljito osposobi za određeno zanimanje i rad na promjenjivom tržištu rada, da ju osposobi za uspješno nastavljanje visokog obrazovanja i za stalno poslijesrednje modularno obrazovanje.[3] Njima se predviđa niz aktivnosti kako bi učenici mogli mijenjati, usvajati i razvijati postojeća znanja i vještine nakon određenog iskustva s učenjem i radom u praktičnoj nastavi. Specifičan i jedinstven proces odgoja i obrazovanja kroz praktičnu nastavu ostvaruje se:

1. Planski vođenim sustavom ovladavanja spoznajama i radnim navikama u cilju neposrednog formiranja pozitivnih značajki osobnosti učenika, formiranja stavova i interesa kao i osjećaj odgovornosti prema radnim obvezama
2. Ustrojstvom nastave u kojem učenik svoje nastojanje za svladavanjem sadržaja praktične nastave i za rješavanje raznovrsnih zadataka prihvaća kao nužan red, ali i doživljava kao neposredno osobno susretanje s postignućima znanosti, tehnike, tehnologije i kulture.
3. Smišljenim stvaranjem situacija u kojima učenik djelatno stupa u neposredne odnose s drugim učenicima i u njima se snalazi i samo oblikuje.

Posebni aspekt u strukovnoj praktičnoj nastavi je zadovoljenje funkcionalnih zadataka. Na taj način se razvijaju brojne senzorne, praktične, intelektualne i druge učenikove sposobnosti. Razvijanje i ostvarivanje ciljeva funkcionalnih zadataka nastave ima odlučujuću ulogu u pripremanju učenika za određeno zanimanje. Praktična nastava sadrži tehničke i tehnološke vježbe koje se ponekad izvode u vremenski i prostorno različitim uvjetima. Changing lifestyle is more important than technical solutions when creating a sustainable development.[4] Stoga je u sadržaju praktične nastave važno uvažiti njezine specifičnosti, primjenu specijaliziranih prostora i opreme, a sve u cilju stručne osposobljenosti učenika. Učenicima se moraju osigurati najpovoljniji uvjeti za rad učenika sukladno različitosti metodičkih zahtjeva ovakve nastave. Sve aktivnosti treba podrediti poticanju razvoja znanja i vještina potrebnih za struku i zanimanje, kako bi se izbjegla česta slika zaokupljenosti pojedinaca samim sobom, pri kojoj im pažnja često nije usmjerena na radne aktivnosti i gdje oni sa minimumom aktivnosti pokušavaju zadovoljiti osnovne kriterije koji su pred njih postavljeni, kako bi dobili zadovoljavajuću ocjenu.[5]

3. REZULTATI, PRIKAZ I ANALIZA ISTRAŽIVANJA

Zbog važnosti praktične nastave i ciljeva koje ona realizira provedena je anketa između učenika prvih, drugih, trećih i četvrtih razreda Srednje poljoprivredne škole "Matija Antun Reljković", s namjerom da se istraži interes učenika za obavljanje učeničke prakse. Anketa je provedena dragovoljno s osam pitanja (priložena na kraju ovoga rada) zatvorenog tipa, s ponuđenim odgovorima, mogućnosti davanja pozitivnog ("DA") i negativnog ("NE") odgovora. Prilikom provedbe ankete postojala je mogućnost prebrojavanja učenika po spolu, području pripadnosti i razredu. Ukupno je anketirano 76 učenika. U prikazu koji slijedi dan je tablični i grafički prikaz frekvencije odgovora učenika po pojedinim razredima i pitanjima. U

grafičkom prikazu dani su histogrami i frekvencijski poligoni kao jedan od oblika prikaza analiziranih podataka u statistici.

3.1. Obrada rezultata istraživanja učenika prvog razreda

Iz strukturiranih podataka tablice 1. za prvi razred možemo analitičkim putem uočiti da je:

- udjel učenika s područja pripadnosti općine (O1) u ukupnom broju ispitanika prvog razreda $p(O)_1 = 0,5333 \rightarrow 53,33\%$,
- udjel učenika s područja pripadnosti grada (G1) u ukupnom broju ispitanika prvog razreda $p(G)_1 = 0,4666 \rightarrow 46,66\%$,
- ukupni udjel učenika (M) s područja pripadnosti općine (O1) i grada (G1) u ukupnom broju ispitanika prvog razreda $p(M)_{O1+G1} = 0,4666 \rightarrow 46,66\%$,
- ukupni udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti općine (O1) i grada (G1) u ukupnom broju ispitanika prvog razreda $p(\check{Z})_{O1+G1} = 0,5333 \rightarrow 53,33\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti općine (O1) u ukupnom broju ispitanika prvog razreda $p(M)_1 = 0,33 \rightarrow 33,33\%$,
- udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti općine (O1) u ukupnom broju ispitanika prvog razreda $p(\check{Z})_1 = 0,2 \rightarrow 20,00\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti grada (G1) u ukupnom broju ispitanika prvog razreda $p(M)_1 = 0,13 \rightarrow 13,33\%$,
- udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti grada (G1) u ukupnom broju ispitanika prvog razreda $p(\check{Z})_1 = 0,3333 \rightarrow 33,33\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti općine (O1) u odnosu na broju ispitanika prvog razreda s područja općine (O1) $p(M)_{O1} = 0,625 \rightarrow 62,5\%$,
- udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti općine (O1) u odnosu na broj ispitanika prvog razreda s područja općine (O1) $p(\check{Z})_{O1} = 0,375 \rightarrow 37,50\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti grada (G) u odnosu na broju ispitanika prvog razreda s područja grada (G1) $p(M)_{G1} = 0,286 \rightarrow 28,60\%$,
- udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti grada (G1) u odnosu na broj ispitanika prvog razreda s područja grada (G1) $p(\check{Z})_{G1} = 0,714 \rightarrow 71,40\%$,

3.2. Obrada rezultata istraživanja učenika drugog razreda

Anketirano je dvadesetsedam učenika drugih razreda.

Tablica 2. Prikaz frekvencije tipa odgovora učenika 2. razreda na pojedina pitanja

Struktura pitanja – 2. razred $\sum N_2 = 27$		Općina $\sum N_{O2} = 16$		Grad $\sum N_{G2} = 11$	
Redni broj pitanja	Mogući odgovori	Muški $\sum N_{O2}^M = 9$	Ženski $\sum N_{O2}^{\check{z}} = 7$	Muški $\sum N_{G2}^M = 2$	Ženski $\sum N_{G2}^{\check{z}} = 9$
1,2,3,4,5,6,7,8	DA	32	42	9	45
	NE	40	14	7	27

Iz strukturiranih podataka tablice 2. za drugi razred možemo analitičkim putem uočiti da je:

- udjel učenika s područja pripadnosti općine (O2) u ukupnom broju ispitanika drugog razreda $p(O)_2 = 0,5926 \rightarrow 59,26\%$,
- udjel učenika s područja pripadnosti grada (G2) u ukupnom broju ispitanika drugog razreda $p(G)_2 = 0,4074 \rightarrow 40,74\%$,
- ukupni udjel učenika (M) s područja pripadnosti općine (O2) i grada (G2) u ukupnom broju ispitanika drugog razreda $p(M)_{O2+G2} = 0,4074 \rightarrow 40,74\%$,
- ukupni udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti općine (O2) i grada (G2) u ukupnom broju ispitanika drugog razreda $p(\check{z})_{O2+G2} = 0,5926 \rightarrow 59,26\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti općine (O2) u ukupnom broju ispitanika drugog razreda $p(M)_2 = 0,33 \rightarrow 33,33\%$,
- udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti općine (O2) u ukupnom broju ispitanika drugog razreda $p(\check{z})_2 = 0,2593 \rightarrow 25,93\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti grada (G2) u ukupnom broju ispitanika drugog razreda $p(M)_2 = 0,0741 \rightarrow 7,41\%$,
- udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti grada (G2) u ukupnom broju ispitanika drugog razreda $p(\check{z})_2 = 0,3333 \rightarrow 33,33\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti općine (O2) u odnosu na broju ispitanika drugog razreda s područja općine (O2) $p(M)_{O2} = 0,5625 \rightarrow 56,25\%$,

- udjel učenica (Ž) s područja pripadnosti općine (O2) u odnosu na broj ispitanika drugog razreda s područja općine (O2) $p(\check{Z})_{O2} = 0,4375 \rightarrow 43,75\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti grada (G2) u odnosu na broju ispitanika drugog razreda s područja grada (G2) $p(M)_{G2} = 0,1818 \rightarrow 18,18\%$,
- udjel učenica (Ž) s područja pripadnosti grada (G2) u odnosu na broj ispitanika drugog razreda s područja grada (G2) $p(\check{Z})_{G2} = 0,8182 \rightarrow 81,82\%$,
- udjel odgovora "DA" s područja općine (O2) u ukupnom broju mogućih odgovora na 8 pitanja kod drugog razreda je $p("DA")_{O2} = 0,3426 \rightarrow 34,26\%$,
- udjel odgovora "DA" s područja općine (O2) u ukupnom broju mogućih odgovora na 8 pitanja kod drugog razreda samo s područja općine (O2) $p("DA")_{O2/O2} = 0,5781 \rightarrow 57,81\%$
- udjel odgovora "NE" s područja općine (O2) u ukupnom broju mogućih odgovora na 8 pitanja kod drugog razreda je $p("NE")_{O2} = 0,25 \rightarrow 25,00\%$,
- udjel odgovora "NE" s područja općine (O2) u ukupnom broju mogućih odgovora na 8 pitanja kod drugog razreda samo s područja općine (O2) $p("NE")_{O2/O2} = 0,4219 \rightarrow 42,19\%$,
- udjel odgovora "DA" s područja grada (G2) u ukupnom broju mogućih odgovora na 8 pitanja kod drugog razreda je $p("DA")_{G2} = 0,25 \rightarrow 25,00\%$,
- udjel odgovora "DA" s područja grada (G2) u ukupnom broju mogućih odgovora na 8 pitanja kod drugog razreda samo s područja grada (G2) $p("DA")_{G2/G2} = 0,6136 \rightarrow 61,36\%$,
- udjel odgovora "NE" s područja grada (G2) u ukupnom broju mogućih odgovora na 8 pitanja kod drugog razreda je $p("NE")_{G2} = 0,1574 \rightarrow 15,74\%$,
- udjel odgovora "NE" s područja grada (G2) u ukupnom broju mogućih odgovora na 8 pitanja kod drugog razreda samo s područja grada (G2) $p("NE")_{G2/G2} = 0,3864 \rightarrow 38,64\%$,
- ukupni udjel svih odgovora "DA" s područja općine (O2) i grada (G2) u ukupnom broju mogućih odgovora "DA" na 8 pitanja kod drugog razreda je $p("DA")_{O2+G2} = 0,5926 \rightarrow 59,26\%$,

3.4. Obrada rezultata istraživanja učenika četvrtog razreda

Anketirano je petnaest učenika četvrtih razreda.

Tablica 4. Prikaz frekvencije tipa odgovora učenika 4. razreda na pojedina pitanja

Struktura pitanja – 4. razred $\sum N_4 = 15$		Općina $\sum N_{O4} = 6$		Grad $\sum N_{G4} = 9$	
Redni broj pitanja	Mogući odgovori	Muški $\sum N_{O4}^M = 4$	Ženski $\sum N_{O4}^{\check{z}} = 2$	Muški $\sum N_{G4}^M = 4$	Ženski $\sum N_{G4}^{\check{z}} = 5$
1,2,3,4,5,6,7,8	DA	20	7	21	14
	NE	12	9	11	26

Iz strukturiranih podataka tablice 4. za četvrti razred možemo analitičkim putem uočiti da je:

- udjel učenika s područja pripadnosti općine (O4) u ukupnom broju ispitanika četvrtog razreda $p(O)_4 = 0,40 \rightarrow 40,00\%$,
- udjel učenika s područja pripadnosti grada (G4) u ukupnom broju ispitanika četvrtog razreda $p(G)_4 = 0,60 \rightarrow 60,00\%$,
- ukupni udjel učenika (M) s područja pripadnosti općine (O4) i grada (G4) u ukupnom broju ispitanika četvrtog razreda $p(M)_{O4+G4} = 0,5333 \rightarrow 53,33\%$,
- ukupni udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti općine (O4) i grada (G4) u ukupnom broju ispitanika četvrtog razreda $p(\check{z})_{O4+G4} = 0,4666 \rightarrow 46,66\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti općine (O4) u ukupnom broju ispitanika četvrtog razreda $p(M)_4 = 0,2666 \rightarrow 26,66\%$,
- udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti općine (O4) u ukupnom broju ispitanika četvrtog razreda $p(\check{z})_4 = 0,13333 \rightarrow 13,33\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti grada (G4) u ukupnom broju ispitanika četvrtog razreda $p(M)_4 = 0,2666 \rightarrow 26,66\%$,
- udjel učenika (Ž) s područja pripadnosti grada (G4) u ukupnom broju ispitanika četvrtog razreda $p(\check{z})_4 = 0,3333 \rightarrow 33,33\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti općine (O4) u odnosu na broju ispitanika četvrtog razreda s područja općine (O4) $p(M)_{O4} = 0,6666 \rightarrow 66,66\%$,

- udjel učenica (Ž) s područja pripadnosti općine (O4) u odnosu na broj ispitanika četvrtog razreda s područja općine (O4) $p(\check{Z})_{O4} = 0,3333 \rightarrow 33,33\%$,
- udjel učenika (M) s područja pripadnosti grada (G4) u odnosu na broju ispitanika četvrtog razreda s područja grada (G4) $p(M)_{G4} = 0,4444 \rightarrow 44,44\%$,
- udjel učenica (Ž) s područja pripadnosti grada (G4) u odnosu na broj ispitanika četvrtog razreda s područja grada (G4) $p(\check{Z})_{G4} = 0,5555 \rightarrow 55,55\%$,
- udjel odgovora "DA" s područja općine (O4) u ukupnom broju mogućih odgovora na osam pitanja kod četvrtog razreda je $p("DA")_{O4} = 0,225 \rightarrow 22,50\%$,
- udjel odgovora "DA" s područja općine (O4) u ukupnom broju mogućih odgovora na osam pitanja kod četvrtog razreda samo s područja općine (O4) $p("DA")_{O4/O4} = 0,5625 \rightarrow 56,25\%$
- udjel odgovora "NE" s područja općine (O4) u ukupnom broju mogućih odgovora na osam pitanja kod četvrtog razreda je $p("NE")_{O4} = 0,175 \rightarrow 17,50\%$,
- udjel odgovora "NE" s područja općine (O4) u ukupnom broju mogućih odgovora na osam pitanja kod četvrtog razreda samo s područja općine (O4) $p("NE")_{O4/O4} = 0,4375 \rightarrow 43,75\%$,
- udjel odgovora "DA" s područja grada (G4) u ukupnom broju mogućih odgovora na osam pitanja kod četvrtog razreda je $p("DA")_{G4} = 0,2917 \rightarrow 29,17\%$,
- udjel odgovora "DA" s područja grada (G4) u ukupnom broju mogućih odgovora na osam pitanja kod četvrtog razreda samo s područja grada (G4) $p("DA")_{G4/G4} = 0,4861 \rightarrow 48,61\%$,
- udjel odgovora "NE" s područja grada (G4) u ukupnom broju mogućih odgovora na osam pitanja kod četvrtog razreda je $p("NE")_{G4} = 0,3083 \rightarrow 30,83\%$,
- udjel odgovora "NE" s područja grada (G4) u ukupnom broju mogućih odgovora na osam pitanja kod četvrtog razreda samo s područja grada (G4) $p("NE")_{G4/G4} = 0,5139 \rightarrow 51,39\%$,
- ukupni udjel svih odgovora "DA" s područja općine (O4) i grada (G4) u ukupnom broju mogućih odgovora "DA" na osam pitanja kod četvrtog razreda je $p("DA")_{O4+G4} = 0,5167 \rightarrow 51,67\%$,

IZVORI

- [1] *Strategija razvoja sustava strukovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj 2008. – 2013.*, Zagreb, <http://public.mzos.hr/lgs.axd?t=16&id=15540/> (03. 02. 2010.)
- [2] Gujjar, A. A., *Teaching Practice: Concept, Stages, Objectives & Suggestions*, <http://www.eslteachersboard.com/cgi-bin/articles/index.pl?read=3490> (08. 02. 2010.)
- [3] Petričević, D., *Metodika strukovno teorijske nastave*, Pučko otvoreno učilište Zagreb, Zagreb, 2007.
- [4] *Education for Change: A Handbook for Teaching and Learning Sustainable Development*, http://www.balticuniv.uu.se/index.php/component/option.com_tag/tag.practical%20teaching/task.tag/ (07.02.2010.)
- [5] Bilić, S., *Doprinos projekta reforme sustava obrazovanja srednjih strukovnih škola u Bosni i Hercegovini: Program EU za srednje strukovno obrazovanje i obuku EU_VET II*, završni rad Poslijediplomskog specijalističkog studija Organizacija i management, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera Osijek, 2009.

Siniša Bilić, Ph.D.
Jasna Vujić
Vedrana Macanović

ANALYSIS OF STUDENTS' INTEREST IN PRACTICAL TRAINING

Summary

Secondary vocational schools should be more flexible and market-oriented subjects of the education system with positive impact on education. They should enable the reception and development of new methods, modern equipment in the teaching process and educational needs of the labor market. The students are preparing, through practical training, for future jobs and develop skills through the use of equipment and tools required to perform work tasks in the profession. Due to the possibility of including students in various aspects of practical training that develops career, professional skills, knowledge and abilities, it is necessary to interact with the students and arouse their interest in practical work.

Keywords: education, professional practice, information management, feedback, motivation.